
Statsvetenskapliga förbundet

FÖRBUNDSREDAKTÖR: HELENA WOCKELBERG

Förbundsredaktören har ordet

Hur många gånger under den senaste treårsperioden har du ansökt om patent? Svårt att komma ihåg? Då blir det också svårt att fylla i den enkät som slumpmässigt utvalda anställda vid Uppsala universitet fått sig tillskickade från rektor. Antingen får du chansa eller låta bli, för vet ej-svar medges inte. Hade jag fyllt i enkäten hade jag ärligt kunna säga att jag bestämt minns deltagande i ett mindre antal så kallade "kommersiella produkter", i alla fall om jag får räkna böcker och tidskrifter som säljs på öppna marknaden. Jag minns också att jag inte tipsat någon arbetsgivare om en student, och att ingen frågat. Vad jag absolut har gjort minst en gång om året under perioden är att vara studieobjekt i en utvärdering av något slag, och det börjar kännas smått parodiskt. Alla upp-tänkliga olika principaler vill göra sin egen mätning. Men, säger den alerta skattebetalaren, det är väl bra att någon tar reda på vad de där forskarna egentligen gör? Ja visst! Men inte bör svaret på frågan bli "deltar i självvärderande verksamhet"?

Utvärderingar är inte oskyldiga frågeformulär. De medför en del problem som vi måste förhålla oss till. För det första tar det tid att tillhandahålla all den informa-

tion som efterfrågas, tid som ingen egentligen betalar för. För det andra och vad värre är, så bör vi inse att många av de saker vi faktiskt gör aldrig kommer att uppmärksammas i dessa undersökningar, och de viktigaste frågorna kommer aldrig att ställas. Ingen har till exempel frågat mig hur stora seminariegrupperna är på de kurser jag undervisar på, eller hur den senaste besparingen påverkat kvalitén på den undervisning jag tillhandahåller. Och ingen har försökt mäta om den student som fick underkänt, och alltså är ett misslyckande genomströmningsmässigt, lärt sig något relevant och viktigt. Allra värst är ändå, för det tredje, att vi kan komma att anpassa vad vi gör till det som mäts. Aha, säger nu den ännu mer alerta skattebetalaren, redaktören är en sådan där gnällig vetenskapsperson som inte vill bli styrd! Det är på sätt och vis en riktig observation, men med det centrala tillägget att jag skulle välkomna styrning som syftar till att värna universitetets och högskolors kärnverksamheter, forskning och undervisning. För mig är den tredje uppgiften av nödvändighet just trea. Även om jag kan bli både inspirerad och "fortbildad" av samhällsdebatten, näringslivskontakter och SVT 24 så är det oftast först när jag utträttat något vettigt på de två andra arenorna (forskning och undervisning) som jag känner att jag har något att bidra med på den tredje.

Har du synpunkter på förbundssidan eller vill lämna bidrag är du välkommen att kontakta förbundsredaktören via e-post Helena.Wockelberg@statsvet.uu.se eller telefon 018-4713448.

Att forskarna ska interagera med "samhället" är vi förstas alla överens om, frågan är som Dagens Nyheters debattredaktör Mats Bergstrand påpekar i detta nummer "inte om utan hur". Läs hans syn på vad du bör göra nästa gång en journalist frågar dig om statschefen bör abdikera! Läs också vad förbundets vice ordförande Per-Ola Öberg svarade på de "tre snabba frågor" förbundsredaktören fyrade av i hans riktning när hon fick klart för sig att formerna för förbundets årsmöte ska re-formeras.

HELENA WOCKELBERG
FÖRBUNDSREDAKTÖR

Statsvetarnas kommunikationsproblem

Att diskutera statsvetarnas förhållande till medierna är onekligen att ta sig an något av ett lyxproblem. I alla fall om statsvetarnas förhållandevis välfungerande relation till press, radio och tv jämförs med situationen inom andra discipliner. Statsvetarna åtnjuter, som alla forskare, ett högt anseende i journalistkretsar. Problemet blir då att vi i mediebranschen inte anses förstå vilka som är allra bäst och allra finast. Statsvetenskapen är också den i mediasammanhang i dag totalt dominerande vetenskapliga disciplinen. Problemet beskrivs då i vällevnadstermer: det kan bli för mycket av det goda. Och statsvetarna har dessutom fallenhet för flernivåkommunikation, att anpassa argumentationsteknik och framställningssätt efter auditorium, något som i många andra discipliner är en bristvara. Problemet som här diskuteras är reellt och handlar om vad man tappar på vägen mellan forskningsrapport

och Rapport i SVT. Inom statsvetenskapen tycks uppfattningen finnas att det är fel statsvetare som uttalar sig på fel sätt om fel saker. Och dessutom för ofta.

Eftersom Statsvetenskaplig tidskrifts förbundsredaktör haft önskemål om en diskussion i ämnet i sina spalter, och dessutom vänligheten att bjuda in mig till densamma, ska jag här försöka ge några personliga reflexioner utifrån ett redaktörs-perspektiv.

Om utgångspunkten, den i Högskolelagen stipulerade så kallade tredje uppgiften, att vetenskapssamhället ska "samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet", är vi nog alla överens. Frågan är hur detta ska ske. Från mediehåll används argumentet ofta lite slappt för att få forskare att medverka i ett visst tv-program eller att skriva i en viss tidning. Där torde det ändå vara uppenbart att lagen inte utkräver någon i tid och rum oinskränkt transparens. Från forskarhåll framförs ibland argumentet att det är medierna själva som med sin inboende dramaturgi främjar ensidighet och förenkling och därmed omöjliggör fullföljandet av den tredje uppgiften. Även där finns dock den avgörande invändningen: inget bättre alternativ står till buds. Argumentationen har drag av demokratidebatt; frågan gäller inte om utan hur.

I den diskussionen har statsvetarprofessor Kjell Goldmann givit ett värdefullt bidrag i sin bok "Statsvetenskap som yrke" (Studentlitteratur 2005). Låt mig därför något uppehålla mig vid några av hans resonemang. Goldmann konstaterar att det under perioden december 2002 till maj 2004 förekom statsvetarprofessorer i de ledande svenska medierna i genomsnitt 1,3 gånger per dag. Uppenbarligen vill han ha en uppstramning. Lika uppenbart är att han ännu inte är bönhörd. Den lista över statsvetarnas medieflitighet som sedan